

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

22.02.2019

ANKARA SİTELER'DE ÇIKAN YANGINDA 5 SURİYELİ İŞÇİNİN YAŞAMINI YİTİRMESİNE DAİR ÖN GÖZLEM RAPORU

16 Ocak 2019'da Ankara Siteler Mahallesi'nde bir mobilya fabrikasında çıkan yangında Muhanned El Muhammed, Abdullah Rahicuha, Muhammed Emin, Mahmud Emin ve Juma El Emin adlı 5 Suriyeli işçi yaşamını yitirmiştir. Yaşamını yitiren işçilerden birinin 18 yaş altı olduğu söylenmiş ancak bu bilgi teyid edilememiştir. Yangında dumandan zehirlenerek yaşamlarını yitirdiği basın aracılığı ile kamuoyuna yansımıştır.

5 işçinin yaşamını yitirdiği bu olay üzerine İnsan Hakları Derneği MYK üyesi 22 Ocak 2019'da yangının çıktığı imalat fabrikasına inceleme yapmak için gitmiştir. Ancak giriş kapalı olduğundan girememiş, dışarıdan ön gözlem mahiyetinde olabilecek incelemeler yapabilmıştır.

Bu çerçevede, olay yerinden çıkan ve aynı yerde çalıştığını söyleyen fakat ismini vermek istemeyen bir kişi, yangının hangi nedenle çıktığını bilmediklerini, olay günü itfaiye aracının yoğun duman ve sıcaklıktan kaynaklı binaya yaklaşmadığını sadece çatıda bulunan kişileri kurtarabildiklerini aktarmıştır. Fabrikanın, yangında ölen kişilerle bir bağının olmadığını, fabrika içinde atölyelerin olduğunu, yine bu atölyelerin parça başı iş karşılığında para aldıklarını, atölyelerin kimleri çalıştırıp çalıştırmadığını bilmediklerini, üst katlarda bulunan atölye sorumlularının yaptıkları işi zemin kata getirip teslim ettiklerini, bu şekilde işleri teslim aldıklarını söylemiştir.

Suriye işçilerin o bölgedeki çalışma koşullarına dair bilgi edinmek için yapılan görüşmelerde yaşamını yitiren Suriyeli işçilerin yakınlardaki semtlerde ikamet ettikleri ve sitelerde oldukça düşük ücretlere, çok kötü koşullarda çalıştıkları da çevreden öğrenilmiştir.

İtfaiye olay yeri raporunda yangın çıkış nedeni şöyle belirtilmiştir:

“Yangının 1. Kattan başlayıp merdiven boşluğunun baca görevi yaparak, yangının diğer katlara sirayet ettiği, katlar arasında kauçuk ya da yapıştırıcı kimyasalların buharlaşmasını engellemek amacıyla bina içerisinde herhangi bir havalandırma tertibatının bulunmadığı, yangının büyümesine sebebiyet verdiği tespit edilmiş, tüm katlarda asma tavan arasından elektrik tesisatının geçtiği ve ısınma için elektrikli ısıtıcı kullanıldığı, sağ cam yan duvarından elektrik panosuna bakıldığında bir grup sigortanın attığı, 1. Katta döşeme tezgahının yanındaki beton direkte ısınmak amacı ile monte edilmiş ve aşağıya düşmüş ve tamamen yanmış elektrikli ısıtıcının olduğu, ısıtıcının kablosunun fişinin ve bağlı olduğu prizde aşırı yanmanın olduğu, yanmış erimiş floresan ve spot lambalarının yerde olduğu, ayrıca döşeme altında kullanılan elektrikli ekipman ve cihazların olduğu tavan

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 28 şubesi, 6 temsilciği ve 7945 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD'nin “tek ve belirli amacı, 'insan hak ve özgürlükleri' konusunda çalışmalar yapmaktır.”

arasındaki ve diğer yerdeki elektrik kablolarında ısınmadan dolayı izolasyonlarında genişleme ve içeriden dışarı doğru akma ve patlamaların olduğu görülmüştür. Yangının ise 1. Kattaki elektrikli ısıtıcının kablosunda, fişinde veya bağlı olduğu prizde herhangi bir elektriksek nedenle meydana gelen ısınma sonucu kablo izolelerinin tutuşarak yandığı, yanan kablo izolasyonun eriyerek ve yanarak ham mamulleri ve üretimi bitmiş mamullerin üzerine damlaması ve düşmesi sonucu yaktığı, yanan maddelerin sünger ve ahşap olması nedeniyle de binanın tüm katlarına hızla yayıldığı, yangının da bu şekilde çıktığı, yangın ve duman içerisinde kalan bizce isimleri tespit edemediğimiz beş kişinin ex olduğu kanaatindeyiz.”

Bina içinde detaylı inceleme yapılmadan kapıdan bakıldığında dahi yangın tehlikesine karşı tedbirlerin alınmadığı gözle görülebilmektedir. Binada yangın merdiveni görülmemiştir. Bir duman tahliye sistemi veya yangın çıktığında otomatik olarak devreye girecek bir yangın söndürme sistemi, yangın algılama ve ikaz sisteminin bulunmadığı gözlemlenmiştir.

Fabrika içindeki atölyelerde taşeron sistemindeki gibi sosyal güvenceden yoksun ve kayıt dışı şekilde çalışanların sorumluluğu da fabrikadadır. Atölyeler ile ana firma aynı bina içerisinde ve binanın sahibi de ana firmadır. Binadaki tüm güvenlik tedbirleri, çalışanların güvenlikleri, çalışma koşullarının sağlıklı olabilmesi yine ana firma kontrolünde-yükümlülüğünde olmak zorundadır.

Yangın yönetmelikleri dikkate alınarak binanın bir kez olsun kontrolü yapılabilmiş olsa bu binalara ruhsat ve iş izni verilememesi ihtimali bulunmaktadır. Binada yangın algılama sistemi, söndürme sistemi, duman tahliye sistemi bulunmadığı halde bu işyerine üretim izninin nasıl verilebilmiş olduğunun yetkili kurumlarca açıklanması gerekir.

Yangın Yönetmeliğinin ilgili maddesi şu şekildedir.

MADDE 6- (1) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasından;

- a) Yapı ruhsatı vermeye yetkili idareler,
- b) Yatırımcı kuruluşlar,
- c) Yapı sahipleri,
- ç) İşveren veya temsilcileri,
- d) Tasarım ve uygulamada görevli mimar ve mühendisler ile uygulayıcı yükleniciler ve imalatçılar,
- e) Yapı yapılmasında ve kullanımında görev alan müşavir, danışman, proje kontrol, yapı denetimi ve işletme yetkilileri, görevli, yetkili ve sorumludur.

Anayasanın 2. Maddesinde yer alan sosyal devlet ilkesi, kişilerin sağlıklı ve güvenli bir iş ortamında çalışmasını da öngörmektedir. Devletin denetim sorumluluğu alanında işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünün denetimi de yer almaktadır. Devletin

yükümlülüğüne ilişkin bu anayasal temel nedeniyle, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasının tamamıyla işverene veya çalışana terk edilmesi mümkün değildir.

Bu yaşanan iş kazası ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğine dair önlemlere ilişkin denetimin yeterince ve etkili bir şekilde yapıp yapılmadığı sorusunu bir kez daha gündeme getirmiştir. Bu denetimler gerek geçici koruma altında bulunan 4 milyona yakın Suriyelinin gerekse de Türkiye vatandaşı diğer işçilerin çalışırken yaşamını yitirmesinin veya kaza geçirmesinin, mesleki hastalığa yakalanmasının önlenmesinde önemli işleve sahiptir.

Bu nedenle aşağıdaki soruların yanıtlanması önemlidir.

İnşaatlarda, küçük işletmeler ve atölyelerde, tarım alanlarında çok düşük ücretlerle uzun saatlere yayılan ve güvencesiz-sağlıksız ortamlarda çalışmak zorunda kalan işçilerle ilgili bir denetim yapılmakta mıdır?

Çalışma koşullarının iyileştirilmesi için neler yapılmaktadır?

Özellikle Siteler gibi mobilya imalatı yapan ve bu nedenle yüksek yangın riski olan bölgelerde denetim ne sıklıkla yapılmaktadır?

Bu bölgede faaliyet gösteren iş koluna özgü ne gibi spesifik tedbirler alınmaktadır?

Atölye ve fabrikalardaki yetkililer ve sorumlular, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tedbirleri almaktadır mıdır?

Bahse konu kişilerin bu tedbirleri alıp almadığı denetlenmekte midir?

Bu iş yerlerinde düzenli iş sağlığı ve güvenliği uzmanı bulunduruluyor mu?

İHD olarak, benzeri iş kazaları yaşanmaması için ilgili tüm kurum ve kuruluşları bu konuda gerekli önlem ve tedbirlerin almaya, gerekli düzenlemelerin yapmaya ve denetlenme konusunda göreve çağırıyoruz.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ